

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Quæ fuerit in Christo gratia capitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Auguf. eurrere, quia hoc nec pertinet ad dignitatem assumptam humanitatis, nec est necessarium ad manifestationem nominis Christi, ut dicitur questione 13. Si vero sit sermo de influxu per modum meriti, solum meruit, quæ ad sanctitatem, vel beatitudinem pertinent, aut conferunt: nam hæc sunt bona, ad quæ merita ordinantur, non ad naturalia bona, ut talia sunt, unde Augustinus, epist. 105. circa med. Meruit, inquit, nobis Christus, ut in se, esset, non ut homines, vel liberaret, ut in se.

Quæstio Solum ergo potest dici Christum influere in res omnes & omnium esse caput, vel quatenus omnibus dominatur, & omnia subiecta sunt sub pedibus eius, ut Psalm. 110. & dicitur, & de Christo exponitur à Paulo ad Ephes. 1. & ad Hebr. 2. & hoc modo dicit Hier. ad Ephes. Christum esse caput etiam demonum, quia est illorum dominus, & princeps, & illis potest imperare: vel quatenus per Christi incarnationem res omnes quandam dignitatem, aut nobilitatem suscipiunt, ut supra quæstio. 1. explicatum est, vel certe quatenus omnibus uti potest ad bonorum salutem: & præsertim quia post diem iudicii per Christum omnia renouabuntur, & quandam splendorem, & incorruptionem accipient, propter quod dicitur ad Rom. 8. quod expectatio creaturæ, reuelationem filiorum Dei expectat, nam liberabitur à seruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei. Propter quod Theodoret. & Oecum. exponentes illud ad Hebr. 2. *Ut pro omnibus gustaret mortem*, dicunt, Christi mortem omnibus creaturis attulisse emolumentum.

Paul. Et ex his facili est secunda pars conclusionis, nam influxus quem habet Christus in creaturas rationales, multo est alterius rationis, & excellentior, quam sit influxus in creaturas irrationales. Deinde Ecclesia tantum ex Angelis & hominibus constans dicitur propriè corpus mysticum Christi, ad quod non pertinent res aliæ inferiores tanquam membra vel partes eius, quia non viuunt spiritali vita huius corporis, nec ad finem vltimum huius reipublicæ ordinantur, quia reuera non sunt capaces eius, sed sunt quæ res, vel bona externa huic corpori seu Reipublicæ deferunt. Propriè ergo Christus est caput huius Ecclesiæ, aliarum verò rerum, dicitur dominus aut princeps magis quam caput, sicut Rex in regno, vel Pater familias in domo, propriè dicitur caput hominum, regni, vel familiæ, aliarum autem rerum quibus illi homines vtuntur potius dicitur dominus, vel gubernator.

Theod. Sed hoc loco non immeritò dubitabit aliquis, an sicut Christus dicitur caput huius corporis, ita etiam possit dici membrum eius? Solet enim caput esse membrum totius corporis. Quidam Theologi ita loquuntur, quia considerando totam Ecclesiam, ut constantem ex omnibus alijs membris, & suo capite nihil obitare videtur, quin Christus vocetur membrum huius corporis primum, & principale, sic enim videtur loqui Paul. 1. ad Corint. 12. dicens. *Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro*, id est, de principali membro quod est Christus. Ita Diuus Thom. ibi, & in 4. d. 49. quæst. 4. arti. 3. ad 4. Altius d. lib. 3. tract. 1. c. 4. quæ. 6. Turrecre. lib. 1. sum. Ecclesiæ. cap. 47.

Paul. Alijs autem non placet ille modus loquendi, quia ratio membri videtur quandam imperfectionem includere, quam non includit ratio capitis, nimirum dependentiam aliquam ab alijs membris, & participationem alicuius virtutis seu influxus, sicut naturale caput recipit ab alijs membris alimentum, & alia subsidia, Christus verò ita est caput, ut nihil à suis membris recipiat, neque ab illis villo modo pendeat. Neque est inconueniens in his metaphoricis locutionibus accommodari vnum nomen quod imperfectionem non includit, non verò aliud propter imperfectionem importatam: & hic modus loquendi mihi magis probatur cum Diuo Thom. in 3.

A distinctione 13. quæstione secunda articulo 1. ad vltimum Alen. 3. p. quæst. 12. memb. 2. art. 1. Marfil. in 3. quæst. 10.

Anselm. Nec Paulus alio modo loquitur in illo loco ad Corinth. tribus enim alijs modis exponitur, primò *Estis membra Christi de membro*, id est, per ministerium alteri membrum, scilicet ipsius Pauli, per quem Christo vniti fuerant. Ita Anselm. ibi quamuis non ad litteram. Alia ergo & magis literalis expositio est, *Vos estis corpus Christi & membra ad inuicem*, seu vicissim, hæc enim vim habet vox Græcæ *ἐκ μέλους*, ita indicat ibi Ambros. & Hiero. Claud. & Gagne. & consonant verba sequentia, scilicet, *Et quosdam posuit Apostolos, &c.* Tertia expositio & satis etiam consentanea litteræ est, *Estis corpus Christi, & membra ex parte*, id est, non integrum corpus, nec omnia membra, sed ex parte: Ecclesia enim Corinthiorum non erat integrum corpus Christi, nec continebat omnia Christi membra, sed ex parte, & hoc significat magis propriè vox Græcæ *ἐκ μέλους*, Et ita etiam vertit vulgata, ut in margine notatur, sicut ad Rom. 15. *si vobis ex parte fructus fuero*, Græcè habetur, *ἀπὸ μέλους*, & ita exponunt hic Chrys. Theoph. & Græci, quos Caiet. sequitur.

Chrys. Ad duo fundamenta prioris sententiæ respondetur breuiter, ad primum dicitur, non oportere caput mysticum esse omnino eiusdem speciei cum omnibus membris: nam dæmon caput est malorum hominum, & Deus, ut Deus est caput Christi hominis, & Angelorum, non ergo oportet, ut caput mysticum sit eiusdem naturæ specificæ, sed satis est, ut in gradu intellectuali conueniant, & in fine seu beatitudine ad quam tendunt: ita verò conueniunt naturalia humana & Angelica, quæ in ordine ad supernaturalia bona quasi eiusdem naturæ sunt: eandemque gratiam, & gloriam participant; Et ideo dicuntur homines futuri in beatitudine sicut Angeli, hoc ergo satis est, ut verissime Christus sit caput Angelorum.

Caiet. Dices. Esto non sit necessarium, ut caput sit eiusdem naturæ, necessarium tamen videtur, ut sit vel æqualis, vel superioris naturæ, quod Christo ut homini non competit: nam in hoc minoratur est ab Angelis Psalm. 8. ad Hebr. 2. Respondeo, neque id esse necessarium, quando excellentia personæ tanta est, ut naturam sibi unitam ad superioris perfectionis ordinem eleuet. Imò sola excellentia gratiæ creatæ posset sufficere; quia Ecclesiæ perfectio magis ex gratia, quam ex natura pensatur.

D. Ad secundum quod est de merito Christi respectu Angelorum, primò negatur assumptum, de quo infra dicitur. Secundo etiam qui hoc negant non propterea negabunt Christum esse caput: dicent enim sufficere quod influat aliquid pertinet ad accidentalem gloriam, vel supernaturalem cognitionem. Hi verò, qui ita opinantur non dicunt fortasse, Angelos fuisse membra Christi etiam ante incarnationem eius, quia pro eo tempore nihil in eos influebat, quia tunc tantum influere poterat ratione meriti: hoc autem mihi non probatur, quia tota Ecclesia in omnibus membris suis semper fuit Christo coniuncta per fidem vel charitatem, & illius influxum participauit.

SECTIO II.

Quæ fuerit in Christo gratia capitis.

D. Ex dictis in præcedenti sectione constat, hanc dignitatem capitis, non esse distinctam à dignitate Redemptoris, vel Sanctificatoris, quia solum consideramus nunc rationem capitis, quoad influxum gratiæ qui conuenit Christo, prout est aliorum sanctificator. Duplex autem influxus gratiæ intelligi potest in Christo, primus est propriè, ac physice effectiuus, qui pertinet ad potestatem faciendi opera supernaturalia, de qua dicemus quæ. 13. alius est per modum meriti, & qui

Anselm.

Irenæus;
Hieron.
Claud.
Gagne.Chrys.
Theophyl.
Caiet.

Duplex influxus gratiæ in Christo.

& qui per se, ac proprie pertinet ad rationem huius capitis, unde quia principium omnis meriti est gratia, ideo gratia Christi, quae est principium huius meriti, dicitur gratia capitis: quam propterea omnes Theologi supponunt esse in Christo, tanquam certum, quia necessario sequitur ex dignitate capitis, & ex dicto merito, si tantum vocis significatio, ut iam explicata est, intelligatur.

Dubium.

Dubitant verò quid sit ista gratia, in quo triplex potest esse dicendi modus. Primus est hanc gratiam esse formam seu rem aliquam distinctam à gratia vniionis, & gratia habituali. Sed hic modus neque vllum habet autorem, nec probabile fundamentum: & ideo omnino rejiciendus est: gratia enim quae est principium meriti non est alia: ab illa per quam homo sanctificatur, & operatur: imò ideo requiritur gratia ad meritum, quia requiritur ad sanctificandam personam, quod necessarium est, ut sit capax meriti, vel ad operandum, ergo in Christo eadem gratia per quam humanitas eius sanctificatur, & operatur: est principium merendi, illa verò est gratia vniionis, vel habitualis, ut in superioribus ostensum est. eadem ergo fuit principium merendi, ergo illa fuit gratia capitis, quia (ut dixi) nihil aliud est gratia capitis, quam gratia, quae est principium merendi alijs, & in Christo eadem gratia fuit principium merendi sibi, & alijs, quia quodlibet meritum Christi habuit valorem & efficaciam ad vtrumque.

Secundus modus dicendi est, hanc gratiam capitis esse ipsam gratiam habituales, quae secundum essentiam suam, & prout sanctificat animam Christi, & est principium operandi, dicitur gratia habitualis seu personalis: prout verò fuit principium sanctificandi alios, dicitur gratia capitis. Hæc est communis sententia Theologorum D. Thom. hic art. 7. & aliorum in 2. distinct. 13. vbi Bonavent. artic. 2. quæstion. 2. Ricard. artic. 3. quæst. 2. Gab. art. 3. in fine Almai. q. 1. in fine, Marfil. q. 10. art. 1. dub. 3. Alens. 3. p. q. 11. memb. 3. & fundamentum est supra tactum, quia eadem est gratia sanctificans, & quae est principium meriti.

*Bonauent.
Ricard.
Gab.
Almain.
Marfil.
Alens.*

Tertia verò sententia esse potest, gratiam capitis esse ipsam gratiam vniionis. Quae sumi videtur ex D. Thom. artic. 6. vbi dicit proprium esse Christo esse caput Ecclesiae simpliciter, & proprie secundum influxum gratiae, quia eius humanitas, ex hoc quod est diuinitati coniuncta, habet virtutem iustificandi: & videtur etiam sequi ex his, quae supra diximus, animam Christi per gratiam vniionis perfectissime, sanctificari, sed gratia illa est principium meriti quae est forma sanctificans, imò ut D. Thom. dixit artic. 4. sicut non quilibet forma, quae dat esse, est principium in perficiendi alios, sed illa quae est forma excellens, & perfecta: ita non quilibet gratia sanctificans personam, est principium merendi alijs, seu iustificandi alios, sed illa quae est excellens, & perfectissima, sed huiusmodi est Christo gratia vniionis, potius quam habitualis. Unde confirmatur, nam gratia habitualis secundum se quantumvis sit intensa, & perfecta ex suo genere, non est principium merendi alijs, neque ad hoc ex natura sua ordinatur, si autem in Christo habet hanc vim est propter coniunctionem ad gratiam vniionis, & propter dignitatem, quam in esse gratiae inde accipit, ut supra declaratum est, & videtur intellexisse Caietanus in artic. 7. ergo, &c.

Inter has opiniones non inuenio differentiam, quae ad disputationem de re ipsa pertineat, rationes enim factae in fauorem vltimae sententiae concludunt, hanc dignitatem capitis potissimum deberi Christo ratione vniionis, atque adeo gratiam vniionis per se, & ratione excellentiae, quam de se habet, esse sufficientem principium sanctificandi alios, gratiam verò habituales participare hanc virtutem ex coniunctione ad vniionem. Unde non immerito dici potest

A gratia vniionis quasi principium principale meriti, nam ab illa oritur praecipuus, & infinitus valor, ac efficacia, & influxus in alios, ut ex dictis in 4. disputatione satis constat, gratia autem habitualis est quasi principium proximum eiusdem meriti, unde fit, utramque posse dici gratiam capitis, vnamquamque in suo ordine. Unde posset etiam distinguere gratia, quae caput ipsum constituitur in esse capitis, à gratia, quae datur capiti, ut eliciat actiones capitis, per quas influat in alios: prior est gratia vniionis, quae sine dubio potest hoc modo vocari gratia capitis: posterior verò est gratia habitualis, quae proprie etiam vocatur in sua ratione gratia capitis. Et de hac potissime loquuntur D. Thom. & alij Theologi, supponunt enim tanquam clarum, Christum ex vi suae vniionis esse & singularem hominem, & caput aliorum hominum: & inde inferunt indigere accidentali gratia quae & naturae eius bene disponat, & perficiat, ut sit principium operandi ad sanctificationem aliorum, quia gratia vniionis (ut supra dictum est) non est principium proximum, seu ratio operandi, & hoc sensu recte concludunt eandem gratiam habituales esse personalem, & capitis, loquimur autem generatim de gratia habituali, ut includit totam animae iustitiam & habitus etiam potentiarum.

Ex his intelligitur, gratiam & dignitatem capitis ita esse Christo propriam, ut nulli alteri communica sit, imò nec communicari possit purae creaturae saltem quoad perfectionem, & modum influendi gratiam in alios ex perfecta iustitia, quia hoc non conuenit nisi ratione gratiae vniionis, ut dicta disputatione 4. late dictum est. Quoad alia etiam, quae ad potestatem excellentiae pertinent, ut est sacramentorum institutio, &c. nemini etiam communicata fuit hæc dignitas, ut infra q. 22. latius explicabimus.

Quod verò hic aliqui disputant, an alius præter Christum possit dici caput Ecclesiae, ad hunc locum non pertinet, constat enim eo modo, quo est Christus, nullum aliud esse caput, tamen sub Christo, & dependenter ab illo Vicarius eius potest dici caput Ecclesiae militantis, tanquam supremus gubernator, & dispensator mysteriorum Dei ab eodem Christo constitutus.

ARTICVLVS VII.

Vtrum diabolus sit caput omnium malorum.

Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod diabolus non sit caput malorum. Ad rationem enim capitis pertinet, quod influat sensum & motum in membra: ut dicit quidam glossa super illud ad Eph. 1. Ipsum dedit caput, &c. Sed diabolus non habet virtutem influendi malitiam peccati, quod ex voluntate peccantis procedit. Ergo diabolus non potest dici caput malorum.

2. Præterea. Per quodlibet peccatum fit homo malus. Sed non omnia peccata sunt à Diabolo. Quod quidem manifestum est de peccatis demonum, qui non ex persuasionem aliterius peccauerunt. Similiter etiam nec omne peccatum hominis ex diabolo procedit: dicitur enim in libro de Ecclesiasticis * dogmatibus: Non omnes cogitationes nostra male, semper diaboli instinctu excitantur: sed aliquoties ex motu arbitri nostri emergunt. Ergo diabolus non est caput omnium malorum.

3. Præterea, Vnum caput vni corpori praeficitur. Sed tota multitudo malorum non videtur habere aliquod, in quo vniatur: quia malum malo contingit esse contrarium: contingit etiam ex diuersis defectibus, ut Dion. dicit 4. cap. de Diuinis nominibus. * Non ergo diabolus potest dici caput omnium malorum.

Sed contra est, quod super illud Iob 18. Memoria illius perierat de terra. dicit glossa. * De vnoquoque iniquo dicitur, ut ad caput, id est diabolum, reuertatur.

Respon-